שיחת חולין

משה בראָדערזאָן -
אליעזר ליסיצקי

פערלאג „חבר“

Еврейская Городская Библ...
ПЕЧАТЬ ДЛЯ КНИГ
Еврейская Городская Библиотека

אונזער ארבייט ווידמען
מיר מיט ליעבשאפט
און אנערקענונג
ר׳ יעקב כהן־שאבשיי,
דעם בעגייסטערטען
יודען און זיינע טרויםען
און מעשים.

די מחברים.

מאסקווע, תרע״ז.

שיחת חולין
איינע פון די געשיכטעס
געצייכנט: אל ליסיצקי
דערצעהלט: משה בראדערזאן

ה
איז פראג אפשר טאקי א שטאדט ווער מיר גוטס גינט
מיט ווארימע שוהלען מיט קלויזען פאלאצן
נאר זיין איז א סברא פיל קאנטען נאך דאדערט,
וואס שווער איז דאס רייכטום פון זיי אפצושאצען,
למשל, מען דארף נאר דעם ים איבערשווימען
מען דארף נאר א ביסעלע העזה צו דהאבען
ליעגט דארטען, אין ווייטקייט, א לאנד אין מרחקים
וואו ס'זיינען מיליאסען פיל אוצרות באגראבען,
עס וואקסען דארט לויטער קאשטאנען געפרעגילט
געבראטענע בארען, גיבאקענע עפעל.
און פלוימען געזיירט, און פייגען געטריקענט
און קארשען - די גרויס פון א קינדערשעט קעפעל.
נאר דאס איז נאך גאר נישט, נאך האלבע חידושים
געפלאסטערטע זיינען די דארטיגע גאסען
מיט גאלד און מיט זילבער. עס קעלבט זיך דארט פערל
און דימענטען - שטיינער מיליאנען מיליאסען.
און מאסען בריליאנטען שמאראגדען רוביצען
דארט פילען פארוואלגערט אין בערגלאך אין קופעס.
שוין אויסגמאהלט א געגענד א לאנד נאר פון ציהרונג
האטש פראווע אהן אויפהער גבירישע חופות

אר וואס וועט איהר פרעגען איז שוים זשע באמת
נישטא אינם לאנד קיין איין איינציג חסרון
און ס'זיינען די דארטיגע מענשען אהן חילוק
אין יידענע העמדעלאך אלע געבארען
גערעכט איז די טענה. די פראגע איז ריכטיג
נאר הערט זשע דעם תירוץ. עס איז ניט די ענדע
דער תירוץ איז פשוט: די גאנצע קולטור איז
פאר דארטיגע תושבים א מאדנע לעגענדע
צום ביישפיל - א טשוועקעל איז דארט לא בנמצא
א ביינענער קנעפעל. א טעפעל פון אייזען
פאר קופערנע צאצקעס. פאר בלעכענע מענטשלאך
ט'מען דאהטען אייך וועלדער פון פייגען באווייזען
און הרים וגבעות פון גאלד און פון זילבער
און מלא בריליאנטען גישאטענע גריבער
וואס פראלען ארויס'עט פון שפאלטען און לעכר
און שפילען אין שטערען און נעמען זיך איבער
פאר טראפענס קולטור וועט מען דארטין באשיטען
מיט אוצרות דעם פרעמדען פארוואגעלטען יודען
אזוי אז דאס דארטיגע לאנד וועט געניסען
און ס'יודעל פון פראג וועט שוין בלייבען צו פרידען

יהר קאנט דאך מסתמא די פראגער קהלה
די קהלה הקדושה פון דהיילגע, פרומע
פון לייטער רבנים, דיינים, בטלנים,
און פשוטע יודען מיט רוקענס מיט קרומע
פאר שטענדיגען שוויצען אין בתי מדרשים,
פאר שטענדיגען שוועבען אין זעלטענע וועלטין,
פאר שטענדיגען טרוימען אין קלויזען ביים לערנען
פון כשוף: מלוכות און ניסים: געצעלטין.
איהר קאנט דאך מסתמא פארחלומטע קרעמער,
וואס האלטען דעם מסחר ניט שטארק אינם זינען
וואס האבען עס העלטער ווי טאבאק אין אויגען?
ניט לאנג דארפט איהר זוכען: איהר וועט זיי געפינען
פארהאן, אהן עין הרע, אזעלכע ביי יודען
צו בין איך צופרידען? פאר גיט איהר א שאלה.
אזא בין איך אויך עט. דער יודישער דיכטער
ניט איילט מיטן משפט און הארכט מיך א ווייל'ע.
זייט מוחל פארערדט זיך פון זייטיגע זאכען
פון גלאט שיחת חולין... דערלאנגט מיר א שטענדיר
וועל איך אייך, רבותי, דערצעהלען חידושים
פון מאדנע פארצויבערטע זעלטענע לענדער.

ס האט זיך דער ים זייַנע טויזענד געפיהלען
זיין ווילען און תאוה · דער נס האט געטראפען
מיט יונה׳ן דערפאר, וואס פון זוהר א ר-ויקען
געוועזן איז פון פעל פון ניט כשר׳ע שאפען,
און ס׳פילט זיך ר׳ יונה אין שיף ווי דער נביא
אין זאל פון דעם גרויסען געבענשטען לויתן
עס שווימט שוין דער שיף באלד א חודש און יאגט-זיך
מיט שטראהלען פון זונן און לבנה באגאסען
און אמת געגאסען, ווי ביי דעם שלים מזל
וואס האט עולם הבא אויף דער וועלט פארשלאפען
אזוי האט רבותי, דעם שיף מיט מאטראסען
מיט וואסער פארגאסען, דאס אומגליק ט׳געטראפין
ניט וויט פון די הערליכע מארמארנע ברעגען
ניט וויט פון די גילדערנע גלאנציגע זאמד-ען
ניט וויט פון די תכלת׳דיג בערג פון די בלויע
געכאפט האט א פאליע דעם וואנדערער למדן
געכאפט אויפין רוקען, געוואלט איהם דער שלינגען
אזוי ווי א מאכל געפיהלט און געפעפערט
און ער ט׳ שוין פארשלאסען מיט שטילער כונה
די אויגען פון פחד · אזוי ווי פארשלעפערט.

האט ווייטער א וואונדער מיט יונה׳ן געטראפען
א פויגעל א וואלקען איז טויץ=אנגעלאפען
געכאפט פאר׳ן גארגעל - שוין איינמאהל א גארגעל
דאס הילכיגע זינגענדע יודישע וואפען
וואס ברומט ווי א טויב און וואס זיפצט מיט אנאימפעט
וואס בענשט און וואס שילט, און וואס דאווענט און לערענט
געכאפט האט דער פויגעל ר׳ יונה׳ן פון וואסער
און ס׳האט זיך ר׳ יונה׳ן אין אויגען געשטערענט
אזוי האט איהם האסטיג דער פויגעל געטראגען
אריבער די וואלקענס דעם למדן דעם מיעד-ען
עס איז דאך קיין נס ניט - א זאך ווי געוועהנליך
וואס טרעפט און פאסירט דאך מיט יעדער׳ן יודען
מיר פליהען אין לופטען · מיר לעבען אין לופטען
צעווישען דער ערד און די הימלען · איינמיטען
האט אויכעט אצינדער דער פליהענדער יונה
געהאט דעם בטחון אז גאט וועט איהם היטען
אזוי ווי די שטערען פון אויגען זיך שיטען
אזוי ווי ער מורמעלט א תפלה מיט ציטער
דערזעהט ער זיך ליעגען אויף סאמעט פון טרעפען
בהרחבות אין לענג אין דער ברייט א צוציהטער

און דא הויבט זיך אן ערשט דער סיפור המעשה:
אין פראג האט געלעבט זיך א יודעל רב יונה,
א יוד א בן שלשים מיט בעדימלאך ווייסע
אין בארד און אין פאות פאר צרות פאר אייגע,
א יוד א פארזארגטער אין עניין חיונה:
א יוד מיט א פלונית א פיינע א   שיינע,
מיט קליינע צוויי יורשימלאך בנימלאך קליינע,
מיט אויגעלאך יודישע שרפימלאך ריינע
מיט חשק צום לערנען, מיט חשק צום עסען
ניט קלענער א האהר ניט. און הונגעריג אפטער
און ס'טענה'ט די פלונית: מורני ר' יונה
וואס זיין וועט דער תכלית: פרנסה פאר שלאפט ער
מיט שטענדיגען זוכען זיקעכטס אין די ספרים,
מיט שטענדיגען שמעקען אין פארמעט און בלעטער
ער שטעלט מיך בדלות, דער גזלן, דער מערדער
וואס קוקט ער דער אויבערשטער אונטען: וואס זעהט ער
וואס טרייבט ער ניט אפ איהם פון גראבען משניות
און שטעלט זיך ניט איין פאר די עופה'לאך קליינע
א תכלית דערלעבט זיך: מען הונגערט מעת לעתן
מען זעהט ניט א ביסען: א פעולה א שיינע,

און קליינע פיסקלאנטקעלאך העלפען דער מאמען
שכר לימוד ט'דער רבי דער מאהנען געבעטען
און ס'הערט ניט ר' יונה און שאקעלט זיך פרומער,
און האלט זיך דאס ציינע בערדעל אין גלעטען
און קעמט זי מיט פינגער. און בייסט זי מיט ציינער
און צופט זי און שמאטשקעט: אי גאטעניו טאטע
און ס'יענטשעט דאס ווייבעל: עס וועלען די קינדער
פון קיין דאס בערדעל ניט ווערען קיין זאטע
וואלטסט זוכען חאטש עפיס א שטיקעל מלאכה
צו פאהרען אויף מילך פאר די קינדער פארדיענען
און ס'קאפען איהר טרעהרען: ער איז ניט ביים זינען
און שמייע ביי קינדער פון מיילעכלאך ריינען
אהן זינען: אהן זינען: וואו וועט ער אויף אלץ דיענען
א קלאהרע דייטליכע התשובה געפינען,
און ס'האט זיך געטראפען, איר ווייסט דען די סבה,
דער יוד האט באמת געריהרט זיך פון זינען
פארפאקט זיך אין קלומעק דריי קעפעלאך קנאבעל
א פעניצל ברויט און זיין טלית ותפילין
און הײדא אין וועג אויף א שיפעל געזעצט זיך
והלך ר' יונה מיט לעבען זיך שפילען

פון פלוצים דערהערט ער א זילבערנעם פליסטער.
דאס פרעגט די בת מלכה, דאס איז עס איהר רייד—ען
ווער ביזטו, דו פרעמדער, דו העזה'ניק איינער—
ווער ביזטו, שלים מזל, אזוי ניט באשייד—ען
נישט קשה! ווי זאגט איהר—א שען ברוך ד—הבא!
א לשון א פיינער ווי ס'פאסט א פר—ינצעסין.
ווי קומסטו, דו שטערבליכער מענש אין מיין היכל,
ניט שוים זשע בן־אדם ט'דיר ס'לעבען דערעסען;
צו וויסטו וואו ביזטו אצינדער, דעם מקום,
צו ווייסטו, אז דו ביזט אין לאנד פון ניט גוט—ע,
מיין פאטער דער מלך פון זיי וועט דיך שלינגען
ניט ווערט איז דיין לעבען אפילו א פרוטד—ה,
ווער ביזטו, דו פרעמדער, און זאג וועלכער רוח
געבראכט האט דיך איצטער אהערצו צוטראגען,
ווער נעלם פארשווינד גלייך. ווען ס'פעהלט דיר דער חשק
א מאכל צו ווערען פאר אשמד—י'ס מאגען.
וואס זאגען וואס ענטפערן קאן נעביך יונד—ה.
ס'קבלת הפנים איז ניט פון ד—י בעסט—ע,
דאס זעהט ער בעשיימפערלאך. ציטערט און פלאטערט,
און עפענט די בלייכע די ליפען געפר—עסטע

א בעסטע בת מלכה, א שענסטע פרינצעסין
מה נאמר ונדבר, וואס זאל איך דען זאגען
הויבט אן נעביך יונה: וואס זאל איך דען זאגען,
עס בלייבט מיר ניט מעהר. מיין נשמה באקלאגען
נאר רחמים פרינצעסין! איך האב דאך א ווייבעל
קדשים'לאך צוויי; א רחמנות די קינדער—
מאך ווייכער דעם צארן דיין פאטער'ס, בת מלכה;
פארטייטש איהם דעם יושר, ס'געמיטה מאך איהם לינדער!
איז טאקי א שכל, א גבורה א גר—ויסע
א לייב זאל א קליינקע מייזעל דערשטיקען,
און פאר א לויתן א הערינג דערשלינגען,
איז ניט פון די קונצען פון גרויסע אנטיקען
דיין פאטער וועט אויך ניט קיין בריה'שקייט ווייזען
עס פאסט ניט: דיין גראד איז א קענינגליך הויכער,
עס וועט ניט צום כבוד און רומעל איהם דינען
ווען אומברייגען וועט ער א קליינטשיקען סוחר,
ער וואלט נאך גערעדט און געפלפולט זיך ווייטער
זיין מויל האט מיט פער און מיט שוועבעל געשאסען,
נאר ס'ווינקט די פרינצעסין און מאכט א הפסקה,
און האט זיך אליין מיט א דרשה צו גאסען;

און ס׳ זייַנען די טרעפּען אַליין פון אַ פּאַלאַץ
געבויט פון די דימענטען קלעצער איינגאַנצען
און טורעמלאך זייַנען גינגאַלי׳ענע=רייַנע
וואס קוואפען די זונן זיך אריבער צוגלאנצען
זיי זייַנען פון לארענץ=בארג העכער און שארפער
די שפּיצען די צייַגער פון העלעפאנט=ביינער
דער דאך איז פון מארמאר ׳ פון נאכט שווארצען מארמאר
געזייהט פון רובינען פון פלעמעלאך שטיינער
די טויערן זייַנען פון בליצען=שמאראגדען
מיט טעפּיכען=פּורפּור בעצירט און בעהאנגען

מיט פּאווע׳שע פעדער=געמועלדען באשטאפען
און דארף איך דען לאנג אייך דערצעהלען און פרייען
ווער ס׳איז אינם פּאלאץ בכבוד געזעסען
פארשטעהט זיך ניט אנדערש א ציער א בת מלכה
א שענע געקרוינטע · א וואונדער פּרינצעסין
די האהר האבען גילדערנע לאקען געפאליעט
די אויגען צוויי זעלטענע שטראהלען אנטיקען
וואס קוויקען די זעעל און פאר גרויסער התפעלות
און קענען דעם אטהעם א לעמפּערט פארשטיקען
און סתם א בן אדם ביז וואהנזין באגליקען

דאס פּנים׳ל בלייך · ווי א יונגע לבנה
און צארט ווי די ערשטע גיפאלענע שנייען
די ליפּעלאך רויט ווי אן אווענד רויט שמייכעל
ווען לעצטע פארשפּעטיגטע שטראהלען פארגעהען
און ברעמען פון גאלד ווי צוויי האלבע לבנה׳ס
פּרוכת׳לאך צוויי פון נשמה׳גען ארון
ס׳איז דאנקען דעם אויבערשטען · בענטשען און לויבען
וואס יונה ט׳דיין לומד׳ישע קאפּ ניט פארלארען
ווען ער האט די אויגען מיט מורא געעפענט
מיט קריאת שמע אויף בלייכע און ציטריגע ליפּען
רבונו של עולם · דו׳ס׳ט חוה׳ן באשאפען
פון איינע פון אדם׳ס ווייס ערדישע ריפּען
און דאך ווי פארפולקומט · ווי שען איז דיין שאפונג
געוואלט האט ער זאגען · נאר ס׳פריהרט צו דעם גומען
דער צונג · און ער שטאמעלט פון וועג א פּאר ווערטער
דאס לשון ט׳איינגאנצען זיך איהם אפּגענומען
א שענער פארגלייך איז זיין פלונית · זיין באבע
א שענער פארגלייך מיט זיין מאמען אפילו
א׳ס קארשענע מיילכעל · די האהר ווי פון לייצען
דאס פּנים׳ל בלאס ווי א ליליע א שטילע

ווען ס'קומט איצט משיח בן דוד צו רייטען,
דערזעהן וואלט ער איצטער דעם אייזעל דעם ווייסען
און ווען ער דערהערט אצט דעם קול פונ'ם שופר
וואלט יונג: אזוי מיט די אויגען ניט געלייסען.
ווען ס'טרעפט איהם א דונער פון הימעל א שטארקער,
וואלט קלענער פאר יונג'ן דער רושם געוועזען
ער דארף בענשען גומל. דאס פיהלט ער און זעהט ער
אז ס'מזל'ע שפיעלט איהם. און ער איז געזעזען
א שענע בת מלכה! א לאנג זאלט איר לעבען
ניט נאר אייער מאן, נאר א קנעכט וואלט איך וועלען
צו זיין פאר דאס גוטסקייט ביי אייך אינם פאלאץ.
און אגב איר זייט מיר באמת געפעלען,
וואס שייך דעם גט מיט מיין כשר'ער ווייבעל
מסופק בין איך אין דעם עין א ביסעל.
נאר שדים־יוריסטען די פלינקע קאמפאניע
זיי ווילען צובייסען דעם אייזערנעם ניסעל
אז חזיר איז כשר ווייל ס'פיסעל איז כשר
דאס קאן די חבריא שוין איינמאהל דערווייזען
ווער שמועסט פון גיהנם די דינער די טרייע
וואס טרפה פאר זיי איז פון פויגעל־מילך־שפייזען.

און מיין מאַמעס רייד האָט דאָך יעדער בת מלכה,
עס איז, כידוע, א ווייבלישער פעהלער,
זי רעדט מיט מתיקות, מיט גרויס פאַרגעניגען
און יונה בעט גאָט זי זאָל ענדיגען שנעלער.
הקיצור - דערצעהלט זי-אַנ'אַלט מכשפה:
א מאָהל האָט איר מאַמען געגנב'ט אין האַרעם,
פאַר אשמדאי'ס וועגען, א ווייב זאָל זי ווערען
די אויסער-דערוועהלטע א קעניגין פאַר איהם.
און זי איז געוועזען די שענסטע פון פרויען
אין ערד אַזוי ווי שולמית א שענע.
עס האָבען זיך שטראַהלען גאָר אָפטערס געצאַמפּערט
פאַר קושען די טריטעלאַך איהרע די קליינע,
און ביני לביני געזידעלט זיך האָבען
די ווינטען אין ברומען, אין לוסטיג געפיהלען
פאַר האָבען דעם כבוד, די זכיה צו האָבען
מיט האָהר איהרע וואונדערבאַר העלע צו שפּיעלען
און פיהלען די ערד פלעגט די טריט איהרע פיהלען
און וואו ס'איז איהר פיסעל אין טאַנצען געטראָטען
דאָרט האָבען מנינים פיל צלימעלאַך קנאָספּען
פון אונטער דער ערד מיט א בליהענדען געשאַנקען

נאָר ס'האָט זיך דער שטן מתקנא געווען
און האָט זי דערוועהלט פאַר א קרבן צו ווערען
און זי איז געשטאָרבען, און מיך אלס ירושה
געלאָזט פאַר דעם הימעל די זונן און די שטערן

און ס'האָט זיך מיין פאָטער אין גרימצאָרן שווערין
פאַרטיפט. און עס האָט איהם א ווילדער שגעון
באצוואונגען. און ער האָט געקעפּט אלע שקלאַפען
מיט אש זיך באשאָטען זיין קערפער דעם גרויען
צו מיר האָט אין איהם זיך צופלאַקערט א שנאה
זיין רוגז ט'איינגאַנצען אויף מיר זיך צוגאָסען
און ער האָט מיך דאָ אין דעם איינזאַמען פאַלאַץ
אויף אייביגע יאָהרען, אויף אייביג פאַרשלאָסען
און באַשר עס האָט מיר דערעסען דער אומעט
התבודדות שטענדיג: מיין שענקייט וויל לעבען
און זיין בין איך איינזאַם אהן שיער און אהן ערך
און מעגליכקייט איצט האָט א נס מיר געגעבען
האָב איך זיך באַרעכענט: א סוף זאָל עס נעהמען
א מאַן וויל איך האָבען. כ'האָב פעסט עס באַשלאָסען
און זיין וועסט עס דו, דיין מיין וואַנדערער-סוחר
מיין קלוגער, מיין חכם, מיין האַרציגער-חתן
און טאָמער דו שרעקסט זיך דיין פלונית, וועט וויזן
די קינדער, דאַן האָסטו א פחד — אומזיסטען
אויף דעם וועלען טראַכטען די שדים בעלי מוחות
די דיצער מיין פאָטערס די פלינקע יוריסטען,

און וואכען נאך דריי האט געדויערט די ליעבע
די פלאקערדיג, אימה'דיג פרעכטיגע ליעבע
דאס יונגע פאר פאלג האט און דאגות פארגעסען
ביז וואנען געקומען די טעג זיינען טריבע
די סיבה געוועזן איז א פשוט'ע סיבה:
עס האט זיי דער אומעט מיט אימפעט באצוואונגען
צופיעל מארצעפאנעס דער עסט דאך צו עסען
דער אומעט האט נורנע זיך הילכיג צוזונגען
די שענע בת מלכה האט בענקען גענומען
נאך פשוט'ע שדים דעם מלך איהר פאטער

און יונה פון זיין זייט נאך היימישע גאסען
די געטעטא פון פראג דאך פארגעסען ניט האט ער
דאס ווייב און די קינדער די ווארעמע קלויזען
דערעסען ביז טויט האט די חברה מיט הערנער
עס האט זיך פארבענקט זיין פאר חלומ'ט נשמה,
נאך זינגער בעל תפלות מגידים און לערנער
א מאהל אין דעם מדבר נאך פיש פון מצרים
געבענקט האבען שרעקליך די וואנדערער יודען
ס'איז שווער ליעבע יודען אט האט איהר א ביישפיעל
א יודען א פראסטען צו שטעלען צופרידען

אזוי ווי עס חלומ'ט זיך איינמאהל ר' יונה'ן,
אז ער איז אין פראג, ווי אן אורח געקומען
און איז א שוהל און איז חוזר בתשובה
און גרויסע התלהבות האט איהם אומגענומען
און ס'דאווענט דער חזן און ציקעלט זיך פרעהליך
מיט שטייגער און דריידלאך און זינגט לכה דודי
און ס'העלפען איהם אונטער די בחורים באסען
און קוויטשערלאך צוויי זייטע יונגעלאך ביידע
און ס'ווינט זיך איהם זיס פאר א גרויס פארגעניגען
ער זעהט זיך אין שטוב און עס גלאנצען די לייכטער

מיט בענטש ליכט ביים טיש מיט די פיש און די חלות
אזוי ווי אין שטוב מיט הנאה איצט שלייכט ער
און ברומט אויפ'ן קול איצט דעם שלום עליכם
און רייבט זיך די הענד און ער ווינקט צו דעם שייטל
וואס ס'ליגט איצט פארגליווערט א מאכל גן עדן,
א ציטערדיג דורכזיכטיג קעלבערנע פיטעל
און אזוי וויא ער טרוימט און ער שמועסט אין חלום
א טעם פונ'ם צימעס דערשפירט ער א שמעקען
הויבט אן די פרינצעסין פאמעליך פאמעליך
פון חיות'דיג חלום ר' יונה'ן צו וועקען

הקיצור, געבראכען א טעלער מיט מזל,
א מאהלצייט געמאכט אז א וועלט האט געקלונגען
מהדו ועד כוש פונ'ם צפון ביז ד——ום
עס האט זיך אין פאלאץ געשפילט און געזונגען
געשפרונגען, געטאנצט האבען שדים מאגנאטען
און שררות מיט פליכען אין זייד, און אין אטלעס
געפיהרט האבען שמועס'ן וועלטליך געלאסען
און שפאסען געשפאסט פון די ווייבערשע פאטלעס
פון קאק'ען, פון צעפ, פון די נאקעטקייט קליידער
צוזאמעגעטאנצט אין די רעדלאך געמישטע
שוין איינמאהל געוועזען א שמחה מיט כלי־זמר
שוין איינמאהל געוועזען א חגא, א משתה
דער חתן פון משקה באגלעזעלט צופרידען
מיט אויגען פון בראנפען און וויין איבערראשטע
געהאט האט דעם חן, ווי א מאהל אחשורוש
געהאט האט די כלה אנ'אויסזעהן ווי ושת——י
א וואך האט געדויערט די חתונה מאהלצייט,
א וואך האט געטאנצט דער גן עדן התחתון
און יוצד—— ט'זיך אלץ משמח געוועזען
און צייט ניט געהאט דאן אפילו צו טראכטען

אגעפעלט אייך ר׳ יונה; ער לעבט ווי א דוכס
וואס זאג איך א דוכס! ער לעבט ווי א מלך
זיין הילוך איז ווערט אז מען זאל עס בעטראכטן
דאס פּנים׳ל קיילעכדיג לאכעדיג פרעהליך
דריי סודרוטען האט ער א טלית פון זיידענס
א שמעק טאבאק פושקע פון זילבער פון ריינעם
דאס ציצעלע בערדעל ט׳אשפּעלטעל באקומען
אין מיטען א הויך בעל הבית׳ישען שענעם
א סאמעט חאלאטעל פריהמארגענס צו לערנען
און קעלנערלאך ווייסע א האלבע טוץ פרישע
און ער איז א יא טעביע דאס אין דער געטטא
א גבאי אין שוהל און אין חברה קדישא
א שפּילכעל עפּיס מורנו ר׳ יונה —
ער איז אלץ וואס ווייטער מעהר עולה לגדולה
ס׳ איז ניט קיין קאטאוועס דאס מינץ אז מען האט עס
געשטאפּט אינ׳ם בוזעם. אין קעשענעס פולע
פון ארץ ישראל פארטראכט ער זיך אפּטער
ווען ס׳ טרוימען מחשבות רעיונות פיעל קלאהרע
בין מנחה ומעריב ביי אפּענע בלעטער
ביי ליכטיגע בלעטער פון סתם א גמרא —

און ס׳ ווארט ניט דער לוח עס פליהען חדשים
און טעג און די וואכען אריבער א זומער
א ווינטער מיט שטילע מיט רוהיגע שנייען
מיט ווייסען פארגליווערטען הארציגן קומער
און יונה ווערט פרומער און שוועבט אין עליונות
און שיט מיט צדקה און טיילט זיך מיט לייטען
פארברענגט אין בית מדרש פיעל טעג און מעת לעתן
פארגעסען אין גאנצען די וואונדערבאר צייטען
דעם שלאס און די ניסים אין גאנצען פארגעסען
נאר אט איז דער פריהלינג מיט נייער ערווארטונג
געקומען מיט גראזען מיט פויגלען און בלומען
און דארטען אריבער דעם ים האט די שענע
בת מלכה צו בענקען און ווארטען גענומען
אייב ער האט פארגעסען האט זי ניט פארגעסען
דאס יודעל פון פראג איהרען ריטער. דעם שווארצן
און ווען זי דערזעהט איהם אין בענקענדען רעיון
הויבט אן מיט אנ׳אימפּעט צו קלאפּען אין הארצען
מיט אונגעדולד קוקט זי פון פענסטער אין דרויסען
און רייסט מיט א כעס די בלעטלאך פון לוח
א יאהר איז אריבער די צייט איז געקומען

איך זעה זאגט זי יונה דו בענקסט אויף אן' אמת,
און פראג זעהסטו תמיד אין וואכען אין חלום
נו' מילא, איך לאז דיך א היים אויף א יאהר נאר
צוריק זאלסטו קומען, און פאר מיר בשלום. – – –
און ס'רייט אויף א שר אין די וואלקענס ר' יונה
אהן רוה און אהן אפשטעל. פיעל לענדער אריבער
אריבער פיעל דערפער און בערגער. און טהאלן
און וועלדער און פעלדער און אפגרונדען גריבער
נישטא אין די וואלקענס קיין שטילע אכסניות
נישטא אין די וואלקענס קיין קרעמען, קיין שיינקען
און ס' שטעלט זיך ניט אפ אויף א ווייל דער טייוועל
זיין האלז מיט א קילישען משקה. צו שוויינקען
ער באזוכט נאר אהן אויפהער אין שדישען שופר
און ס'לויפען די וואלקענס די הימלען די שטערען
א פלא די זונן איז מיט פחד אנטלאפען
עס איז נאר דאס רוישען פון פליגלען צו הערען
און אט ווערען בולט די טורעמס באקאנטע
פון פראג און דאס געטא. ער פליהט א סכנה.
די נאכט איז א בלויע. עס זיינען מקדש
די יודען אין גאסען די יונגע כלה.

ס'האט די נסיעה זיך גאנצען געדויערט
א האלבען מעת לעת אין די הימעלשע רוימען
געקומען איז יונה א היים מיט א כ״אר—עם
צופליהען פון אויבען אין שטוב דורכ'ן קוימען
פארשטעהט זיך מען האלט זיך מען וויינט פאר דער שמחה
מען קושט זיך מען לאכט און מען שמאטשקעט מיט ליפען
מען טאפט איהם ר' יונה'ן, מען זוכט זיינע ביילען
מען צעהלט איהם ר' יונה'ן די ביינער די ריפען
און יונה דערצעהלט זיך בנעימות און זיכער
פון זייע חידושים, ווי ער איז געפלויגען
אין מעשה'לאך לענדער. אין קאנטען געבענטשטע
וואס ער האט געזעהן מיט די אייגענע אויגען
פון זיין נע ונד זיין ווי ער איז א ר—בי
געווען ביי א מלך געקנעלט מיט די קינדער
די פרינצען די יונגע געלערנט זיי תורה:
נתעשר געווארען געקומען אצינדער
פארדינט פאר דער צייט אן' אפותיקא רענדלך
גענוג אויף צו לעבען גענוג די ודהותר
געבראכט האט ער מיט זיך א גאלדשטיק א פיינעם
די גרויס ווי א ציגעל א קירבעס א גרויסער

באיים רב זיינען ביידע אין בית דין אין קליינעם
ער הערט מיט אנ'ערנסט די טענות פון ביידען
פארשעמט איז א ביסעל ר' יונה און שטאמעלט
פון גיהנם פון נסים פון שענעם גן עד־ן
דער רב לאזט זיי ריידען און טענה'ן בשתיקא
ער הערט מיט התמדה: א ווארט צו פארלירען
געלוסט זיך ניט איצטער ס' געפעלט איהם דער ענין
רבונו דעלמא וואס אלץ קאן פאסיר־ען
האווירען איז שווער זיי די צדדים די בייד־ע
ס'איז יונה גערעכט, און גערעכט די פרינצעסין
די מעשה איז שען מיט די פישטשעווקעס אלע
עס קאן ניט צו הערען זי איביג דערעסען
נאר אלץ האט אנ'ענדע חוץ גאט און דער תורה
זיי האבען געענדיגט דערצעהלען די מעשה
דער רב האט זיך טיעפער פארטראכט און געפסקנט
געגלעט זיך בעת מעשה די זקנה די ווייסע
היות זאגט ער. קיינער דער ביי איז געוועזען
ביי חופה וקדושין קיין עדות קיין יודען
פון דעם איז געדרונגען: ס'איז פסול דער שידוך
ס'איז שווער זאגט ער אלעמען שטעלען צופרידן

עס טרייערט די שענע פרינצעסין א בלאסע
עס ווייזט די נשמה פון סוף פון דער ליעבע
מיט טרערען אין הארצען פאר'חלשט פארטראגען
בעטראכט זי איהר יונה'ן מיט אויגען מיט טריבע
מיט בליקען מיט פייכטע געזעגענונגס בליקען
דערזעהט זי אין נעפעל געוועבטען זכר־ון
די גליקליכע רגע'ס אין דימענטען פאלאץ
וואס זיינען אויף אייביג פון לאנג שוין פארלארען
אזוי ווי דורך וואלקענס דורך טעפיכער וואלקענס
דערפיהלען דערפיהלט זי דעם אייביגען טרויער
וואס וועט אהן רחמנות פארשלאפען איהר יוגענד
אין וואלקענס פון אומעט אלץ גרויער און גרויער
עס יאמערט אין הארצען א הארבסט אהן אנענדע
און טרעהרען ווי רעגענס פאר אומערטע גיסען
זי הערט נאר פארביסען דעם פסק דין פאר חלשט
דאס הארץ אויף פיץ פיצלאך ווער שיער ניט צוריסען
דייט וויסען נאר רבי בעווייזט זי צו זאג־ען
אז ליעבע מיט דינים איז שווער צו באלוינען
אז ליעבע איז שטארקער פון דינים פון אלע
און ליעב האבען האב איך פונדעסטוועגען יונה'ן

זיאן שיקט די נאך יונה'ן דעם זעלביגען רוח
פאר יונה ט'פארגעסען די שענע פרינצעסען
און הערט ניט דעם רוח די שדים שטאפעטען
ער וויל ניט צוריק איצט אין פראג איז ניט ערגער
עס וועט איהר ניט העלפען קיין רופען קיין בעטען
גענוג שוין געוואנדערט ער האט ניט קיין כח
צו זיין נע ונד אין די הפקר— זאווייעס
ס'איז גלאט מעשה יונגעל פאר איהם פאר ר' יונה'ן
א ייד מיט א באָרד מיט געגרייזעלטע פאות
בת מלכה'ס פרינצעסינס און שלעסער אין לופטען
ס'איז הבל הבלים ניט מעהר— שטות'עריי'ען
ווער שמועסט אין פראג איז ער עולה לגדולה
ער האלט שוין ביי ווערען א קהל'שער— דיין
מיט גארנישט פאר'דאגה'ט קעהרט אום זיך דער ווינ
א שד אין די יאהרען א שעלביטשער— זקן
דערצעהלט עס די ווערטער זיין הארינטע איבער
און קוקט מיט די אויגען די חיטרע דערשראקען
ס'איז בלאס די פרינצעסין פון בענקשאפט געעלטערט
זי זעהט עס איז שווער איהם צו ברייגען דעם אדון
דאן נעהמט זי די פליגלען אליין אויף די אקסלען
און פליהט גיך מיט יונה'ן ביי'ם רב זיך צו לאדען

די יונה'ן נאר האט זי א קליינע בקשה:
הגם ס'איז אהן תנאים אהן חופה קידושין
פונדעסטוועגען בעט זי ער זאל זיך דערלויבען
פון איהר זיך נאר א־יינמאהל נאר איין מאהל צו קושען
נאר איין מאהל צו קושען: נו מילא פארפאלען
דער שטן דערמאהנט איהם די ליפען די הייסע
נאר איינמאהל א קוש טאן דער חטא איז ניט שרעקליך
ס'איז מסכים ר' יונה נו=מע=מהיכא תיתי
און דא קומט דער סוף פונם סיפור המעשה
און דאס איז דער סוף פון דער פראגער געשיכטע
עס ליגען איצט שנייען פארחלשטע ווייסע
איהר זעהט ווי עס שיטען איצט שנייען געדיכטע
די שיטען אהן אויפהער אויף הייזער אויף קברים
אויף אלטע מצבות אויף נייאינקע שוהלען
יא יא די בת מלכה ר' יונה די מעשה
ס'איז הבל הבלים ס'איז אלץ שיחת חולין
זי האט איהם א קוש נאר געגעבען נאר איינעם
עד פריחת נשמתו און ער איז געשטארבען
ווי אונטער א חלף אהן ווידוי אנטרונען
ר' יונה פון שדישער ליעבע א קרבן

12

פרייז 2 רוב. [illegible]0 קאפ.

יודישע דרוקעריי פארלאג „הבר"
מאסקווע
ה. אקצין מאלאיא בראנאי הויז, 10 וואנ. 19 טעל. 10—69—4